

Fokus på narkotika

Droganvändning för att koppla av — en stor utmaning för EU

Strategier måste vara inriktade på att minska risken

De flesta som använder psykoaktiva substanser på nattklubbar gör det med avsikten att "ha roligt". En viktig fråga för politiska beslutsfattare på lokal, nationell och internationell nivå är att minska de risker som allt fler vanliga ungdomar i sådana miljöer utsätter sig för genom att använda sådana substanser.

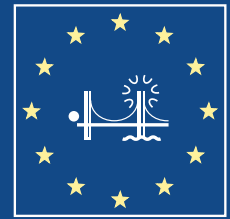
Drogernas lättillgänglighet för användning i nattklubbsmiljöer är en kritisk faktor och med tanke på misslyckandet att minska tillgången krävs innovativa lösningar. Sådana lösningar måste allmänt vara inriktade på de risker som har samband med droger i nattklubbsmiljöer och särskilt på de unga droganvändare som löper störst risk att utveckla akuta eller långsiktiga hälsoproblem.

Kopplingen mellan att använda psykoaktiva droger för att koppla av och musik och nattliv är väletablerad. På 1930-talet använde underground-jazzmusiker marijuana och kokain i avkopplande syfte. Amfetamin, hallucinogener och en rad psykotropa läkemedel lades till detta av rock'n'roll-

fenomenet under 1960-talet och av punkrörelsen under 1970-talet. Under 1980-talet dök MDMA, välkänt som "ecstasy", upp i delar av Europa och började användas inom den danskultur som benämns "rave", "acid house" eller "techno". Ett decennium senare hade dansmusik och ecstasy spritts över Europa

med den fart och intensitet som man kunde förvänta sig i digitalåldern [1].

Spridningen av droganvändning för att koppla av och i synnerhet användningen av syntetiska droger har medfört ett ökat internationellt intresse för att hitta lämpliga strategiska lösningar.

E . C . N . N .

Europeiska Centrumet för Kontroll
av Narkotika och Narkotikamisbruk

Definition

Droganvändning för att koppla av innebär i detta sammanhang att använda psykoaktiva substanser för att "ha roligt" i nattklubbsmiljöer.

Några viktiga policyfrågor

1. Droganvändning bland människor i nattklubbsmiljöer är mycket större än för den stora allmänheten och vanligast förekommande bland relativt välbeställda stadsungdomar som går ut. Det finns också en viktig koppling mellan narkotika och alkohol.
2. Droganvändning i nattklubbsmiljöer är nära kopplad till unga människors konsumtionslivsstil och detta har exploaterats av musik-, nöjes- och alkoholindustrierna och av andra näringar som tillgodoser ungdomars behov.
3. Trots mediernas fokus på dödsfall förorsakade av ecstasy är den största folkhälsofrågan risken för skador på lång sikt förorsakade av regelbundet bruk eller "festbruk" av stimulantia av amfetamintyp såsom MDMA.
4. Lösningar inriktade på de som är utsatta för risker i nattklubbsmiljöer bör vara baserade på hur man bäst hanterar risker med partydroger genom att lämna information, särskilt om de osäkra riskerna på lång sikt.
5. Enkla, grundläggande regler för anordnande av dansevenemang har en nyckelroll och de anses i allt större utsträckning som det bästa sättet att förebygga omedelbar skada.
6. Åtgärder på EU-nivå för att förebygga användningen av partydroger får allt större styrka och ECNN arbetar med medlemsstater för att samla information om utbredningen av och lösningar på problemet.

"Droganvändning för att koppla av, särskilt användning av syntetiska droger, blir allt vanligare. Värt att lägga märke till är att de som använder drogerna inte i huvudsak finns bland de marginaliserade eller socialt utsatta utan bland de unga medvetna som har arbete och är relativt välbeställda. Sådana trender tycks ha etablerat sig snabbt inom hela EU."

MIKE TRACE, ORDFÖRANDE
ECNN:S STYRELSE

Droganvändning för att koppla av — översikt

1. Förenat med välstånd och nattliv

Även om droganvändningen för att koppla av bland allmänheten är liten så är användningen bland ungdomar i nattklubbsmiljöer mycket större. Trenderna varierar dock kraftigt i EU. Exempelvis är andelen unga vuxna (15–34) som någon gång använt ecstasy mindre än 1 % i Grekland medan den i Förenade kungariket är 12 %. Användningen är som störst bland män i åldern 20 till 30 år.

Undersökningar som genomförts i nattklubbsmiljöer har visat att livstidsprevalensen för ecstasy är så hög som 22 % i Aten och 85 % i London (se diagram 1).

Ungefärliga beräkningar ger vid handen att mellan 3 och 3,5 miljoner vuxna i EU har provat ecstasy minst en gång [2, 3]. Av dessa har 400 000–500 000 använt det en gång i veckan eller mer under en period.

Den viktigaste orsaken som människor uppger för att de tar "ecstasy" är att de vill kunna släppa loss på dansgolvet och ha roligt. Andra partydroger tas också för att stärka självförtroendet och få mer energi eller för att få nya erfarenheter [4, 5, 7]. Den viktiga kopplingen mellan narkotika och alkohol understryks av de högre talen för narkotikamissbruk bland relativt välbeställda ungdomar som går till dansklubbar, pubar och barer och dricker mycket alkohol. Alkohol är fortfarande den psykoaktiva substans som oftast används och är mest spridd i avkopplande syfte.

På dansklubbar är stimulantia såsom ecstasy (vanligen innehållande MDMA), kokain och amfetaminer vanliga. Hallucinogena droger, växter och "poppers" (amylnitrat) tas också för att "ha roligt". Cannabis, sedativa, hypnotiska droger och lugnande medel används ibland i samband med partydroger.

Resolutionerna som antogs av Europeiska unionens råd under det spanska ordförandeskapet, liksom de som antogs av Förenta nationernas narkotikakommission under 2002 på initiativ av några medlemsstater i EU, har gett politisk stimulans att utarbeta åtgärder som syftar till att förebygga användning av narkotika i

avkopplande syfte både på regional och internationell nivå.

Experiment inom detta område i olika länder är ändå fortfarande begränsade och ofullständiga. Den nyligen gjorda gemensamma analysen av situationen och den allmänna vägledning som den resulterat i på EU-nivå är ett första steg. Om politiken förblir densamma bör det vara möjligt att utarbeta lämpliga rättsliga och operativa processer som möjliggör samarbete och hållbar samordning avseende utbyte, utvärdering och systematiskt nätarbete rörande goda exempel vilket är ett avgörande steg mot fastställande av gemensamma instrument.

GEORGES ESTIEVENART,
ECNN:S VERKSTÄLLANDE DIREKTÖR

2. Det är en fråga om livsstil

Undersökningar i en rad medlemsstater i EU visar genomgående att drog-användning för att koppla av för det mesta är en del av en balanserad konsumtionslivsstil – och begränsad till en viss fas i en ung persons liv innan ansvar för arbete och familj tar över.

Det tycks dock vid varje enskild tidpunkt finnas en kärna av tunga nöjesmissbrukare. Dessa beskrivs ofta som människor som tänjer på gränserna och visar en form av tuff, fysisk njutning-slystnad som säger "det är bättre att vara galen än ledsen".

En undersökning bland ungdomar i nattklubbsmiljöer i nio EU-städer [5] tyder

på att runt 14 % av de som någon gång använt ecstasy kan, under en period, ta det en gång i veckan eller mer (se diagram 2). Under intensivare, nöjes-sökande semesterperioder kan det finnas en tendens hos annars måttliga användare av partydroger att "rumla om" [5, 6].

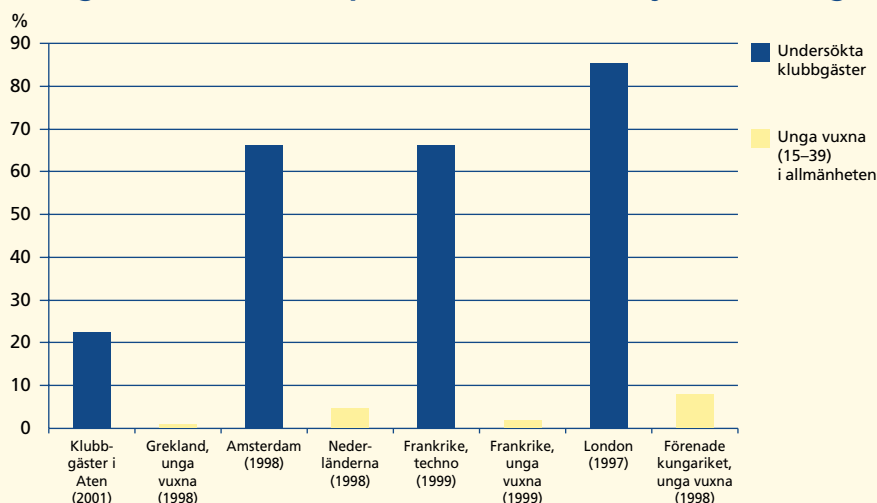
Narkotika- och alkoholkonsumtion i nattklubbsmiljöer har påtagligt ökat via användningen av stimulerande droger som gör att människor orkar vara vakna längre. Detta har haft betydande sidoeffekter för musik-, nöjes- och alkoholindustrierna. Alkoholindustrin har utvecklat varumärken som särskilt är riktade till dansmarknaden. Andra näringar har valt samma tekniker för sälja en rad olika varor såsom mobiltelefoner, gymnastikskor, kläder och hårgelé. Droganvändning för att koppla av är nära förenad med mode och image.

Tillsammans med rapporter om missnöje med ecstasys effekter finns en växande oro för kokainets spridning i vissa medlemsstater i EU. Tillgänglighet kombinerat med dess "champagne-image" talar för att på trendsättande nattklubbar kan ecstasy komma att ersättas av kokain.

3. När det slutar att vara "roligt" ...

Allmänhetens uppfattning om hälsorisker i samband med droganvändning i avkopplande syfte skapas huvudsakligen av massmedierna, och dödsfall beroende på ecstasy har rönt stor uppmärksamhet. Den största oron ur ett folkhälso-

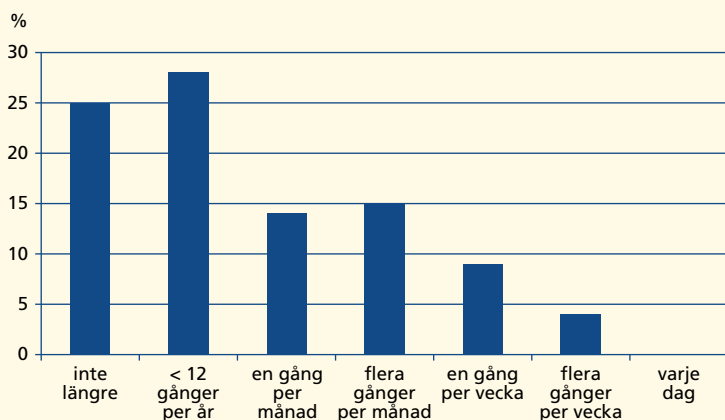
Diagram 1 — Livstidsprevalens för ecstasyanvändning

Anm.: I riktade undersökningar n = omfång 100–986.

Källa: Narkotikasituation Ungdomar.

Diagram 2 — Frekvens för ecstasybruk bland de som någon gång använt ecstasy

(n = 897 personer som någon gång använt ecstasy i 9 EU-städer).

Källa: Hämtat från Calafat, A. 2001 Sonar/Infrea Project Risk and Control.

perspektiv gäller dock troligen risken för skador på lång sikt beroende på regelbundet bruk eller festbruk av stimulantia av amfetamintyp.

Vetenskapliga bevis om riskerna med MDMA på lång sikt är ofullständiga. Politiska beslutsfattare tänker dock på exemplet med rökning och misstaget att inte utmana de mäktiga intressena inom tobaksindustrin om de långsiktiga riskerna med cigaretter.

Akutare risker vid droganvändning för att koppla av omfattar uttorkning beroende på långvarigt dansande i dåligt ventilerade rum, trafikolyckor och andra olyckor, hälsorisker med tabletter som tas och säljs som ecstasy (men innehåller andra psykoaktiva substanser), och omätlig alkoholförtäring.

En mycket liten andel av oss människor, vem är oftast omöjligt att säga, är särskilt utsatta för plötsliga, akuta hälsoproblem till följd av en normaldos av en psykoaktiv drog. Socio-psykologiska problem är särskilt kopplade till okunnighet vid användning av hallucinogena droger, regelbunden eller tung användning av psykoaktiva droger och individuell sårbarhet.

4. Trovärdighet är ett villkor för att minska riskerna

Svar på droganvändning i nattklubbssmiljöer är i allmänhet baserade på information och syftar till förståelse för hur riskerna på bästa sätt hanteras. Det är inte särskilt realistiskt att tro att budskap som säger "Använd inte droger" skulle accepteras av de som är utsatta för störst risk.

Bland de åtgärdsstrategier som antagits inom EU är spridning av informations-

material om droger och tillhörande hälsofrågor, rättsliga och emotionella frågor vanligast. Spridning av information som inte har en speciell målgrupp kan ge intryck av att droganvändning är vanligare än det är och det finns liten kunskap om resultaten av sådana ofta ofokuserade och opersonliga metoder. Information ges ibland i samband med personanpassade åtgärder på diskotek och ravepartyn, däribland strategier där man använder kamratgrupper. Sådana åtgärder mottas oftast väl eftersom målgruppen anser att de som ger informationen är välinformerade och socialt godtagbara.

Kemiska analyser av piller vid evenemang vänder sig till potentiella eller faktiska konsumenter som vill veta mer om innehållet i droger de har för avsikt att använda. De ger också en möjlighet för klienter och yrkesverksamma att föra en fördjupad diskussion. Se webbadressen http://www.emcdda.org/multimedia/project_reports/responses/pill_testing_report.pdf [2].

5. Att skapa en säkrare nattklubbssmiljö

På senare tid har utarbetandet av enkla, grundläggande regler för säkerhet i festlokaler blivit det som anses vara den rakaste vägen för att förebygga drogskador. I Förenade kungariket är dessa tillgängliga på Internet som officiella riktlinjer för "säkrare dans". Syftet är att minimera de vanligaste hälsoriskerna genom att erbjuda färsk dricksvatten och "avsvalningsområden". Riktlinjerna rekommenderar utbildning för personal i första hjälpen, drogövervakning och tidig upptäckt av problem – och göra det lättare för biståndsgupper att arbeta.

Liknande riktlinjer finns i flera EU-länder men klubbägarer och lokala myndigheters genomförande av dem är mycket ovanligt. Nu finns det dock ett initiativ till att ha en uppsättning harmoniserade EU-riktlinjer för säker klubbverksamhet. Protokoll mellan förebyggande grupper och klubbchefer har redan utarbetats i några EU-länder. Politiska beslutsfattare har medlen för att driva igenom genomförandet av sådana riktlinjer inom nöjesindustrin, vilket positiva erfarenheter från Italien visar.

Droger och trafikolyckor är ett annat stort problem. I områden med större koncentrationer av dansställen har detta lett till åtgärder som exempelvis att erbjuda kollektivtransporter till och från evenemang.

6. Åtgärder på EU-nivå

En resolution från rådet och företrädare för medlemsstaterna om förebyggande av droganvändning i avkopplande syfte [8] summerade under 2002 synpunkterna ovan och uppmanade medlemsstaterna att

- beakta vikten av interaktiv, välriktad information och strategier för ökad medvetenhet riktade till allmänheten och i synnerhet till ungdomar,
- ge tillgång till enkel åtkomst av information, till exempel via Internet,
- främja alternativa fritidsaktiviteter,
- minska riskerna för droganvändning i avkopplande syfte,
- engagera familjer och samhället i stort i förebyggande av sådan droganvändning, särskilt genom ungdomsorganisationer,
- främja preventionsprogram och kommunikationsstrategier som grundar sig på olika målgruppers särskilda behov och
- fortsätta ansträngningarna att inskränka tillgången på och marknadsföringen av beroende-framkallande substanser till ungdomar och på så sätt minska efterfrågan.

ECNN kommer att fortsätta att utbyta information med medlemsstaterna om hur partydroger används, konsumtionsmönster och lösningar. Det finns också en gemensam åtgärd om nya syntetiska droger i vilken ECNN har en central roll. EU:s handlingsplan för narkotikabekämpning (2000–2004) syftar "till att inom fem år kraftigt minska narkotikamissbruket, liksom nyrekryteringen till det, särskilt bland ungdomar under 18 år".

Slutsatser

Droganvändning för att koppla av — strategidiskussioner

Denna genomgång sammanfattar situationen för droganvändning i avkopplande syfte i EU och aktuella politiska frågor samt anger ytterligare källor för den som är intresserad av mer information. Följande synpunkter är av särskilt intresse för politiska beslutsfattare:

1. Den relativt stora användningen av droger i nöjesmiljöer kräver målinriktade och specifika lösningar. I sin tur kräver detta målinriktad forskning om användningens mönster och sammanhang, riskuppfattning och lösningar.
2. Nöjes- och alkoholindustrierna skall granskas och engageras i åtgärder för att inskränka tillgången på och marknadsföringen av, samt efterfrågan på skadliga psykoaktiva substanser, inbegripet alkohol, till ungdomar.
3. Konsekvenserna av och riskerna med droganvändning i avkopplande syfte skall bedömas vetenskapligt. Riktiga svar skall ges av social- och hälsosektorerna. Vi behöver veta mer om de långsiktiga riskerna med droganvändning.
4. För att minska risker för individer och folkhälsan skall realistiska lösningar i nattklubbmiljöer vara inriktade på att ge information som är personanpassad, grundad på bevis och balanserad, särskilt om risken för hälsoskador på lång sikt. Försök att kontrollera drogtillgängligheten är inte tillräckliga svar för att minska riskerna.
5. Säkerhet i nöjesmiljöer är en fråga för lagstiftning och för organisationen av nöjesmiljöer. Riktlinjer för säker klubbverksamhet utgör de mest lovande och politiskt möjliga åtgärderna för att minska akuta risker.
6. EU och enskilda medlemsstater behöver fortsätta att ha ett stort samarbete och informationsutbyte, med nära samarbete med ECNN, för att upprätthålla ett klart fokus på denna viktiga fråga – och komma fram till realistiska och effektiva lösningar.

Huvudkällor

[1] Shapiro, Harry (1999), *Waiting for the man: the story of drugs and popular music*, Helter Skelter Publishing, London.

[2] ECNN:s årsrapporter 2001 och 2002.

[3] Ramsay, M. m.fl. (2001), "Drug misuse declared in 2000: results from the British crime survey research study", *Home Office Research Study*, Vol. 224, Development and Statistics Directorate.

[4] Calafat, A. m.fl. (1999), *Night life in Europe and recreative drug use*, Sonar 98 Irefrea, Spanien.

[5] Calafat, A. m.fl. (2001), *Risk and control in the recreational drug culture*, Sonar Project Irefrea, Spanien.

[6] Bellis, M. m.fl. (2000), "Ibiza uncovered: changes in substance use and sexual behaviour amongst young people visiting an international nightlife resort", *International Journal of Drug Policy*, Vol. 11, s. 235–244.

[7] Solowij, N., Hall, W. and Lee, N. (1992), "Recreational MDMA use in Sydney: a profile of 'ecstasy' users and their experiences with the drug", *British Journal of Addiction*, Vol. 87, s. 116–117.

[8] Europeiska unionens råd, Codroque 36, 7971/02, BXL, 15 april 2002.

Webbinformation

www.clubhealth.org.uk
(riktlinjer för säker klubbverksamhet)

www.drug-prevention.de

www.drugcom.de

www.eve-rave.de

www.sindrogas.es

www.clubscene.ie

www.checkyourdrugs.at

[www.emcdda.org/multimedia/
project_report/responses/
pilltesting_report.pdf](http://www.emcdda.org/multimedia/project_report/responses/pilltesting_report.pdf)

Fokus på narkotika publiceras av Europeiska centrumet för kontroll av narkotika och narkotikamissbruk (ECNN) i Lissabon. Serien tar upp olika narkotikastrategier och kommer ut sex gånger om året på samtliga 11 officiella EU-språk plus norska. Originalspråk: engelska. De kan också laddas ned från ECNN:s webbplats (<http://www.emcdda.org>). Kopiering tillåten med angivande av källan. För gratisabonnemang, sänd din förfrågan till följande e-postadress: info@emcdda.org. Registrera dig på ECNN:s hemsida för uppdateringar om nya produkter.

OFFICIELL UTGIVARE: Byrån för Europeiska gemenskapernas officiella publikationer
© Europeiska centrumet för kontroll av narkotika och narkotikamissbruk, 2002

VERKSTÄLLANDE DIREKTÖR: Georges Estievenart

REDAKTÖRER: Joëlle Vanderauwera, John Wright

FÖRFATTARE: Deborah Olszewski, Gregor Burkhart

MEDVERKANDE: Margareta Nilson, Alain Wallon

GRAFIK: Dutton Merrifield, Förenade kungariket

Printed in Italy